

Motion

1978/79: 2635

av Evert Svensson och Bertil Zachrisson

med anledning av propositionen 1978/79: 180 om läroplan för grundskolan m.m.

Läroplanens utformning och innehåll i huvuddrag

Den tragiska utslagning av unga människor som sker i vår tid grundläggs i många fall redan i skolan, som alltför mycket anpassat sin organisation och sitt innehåll till kraven utifrån på bekostnad av den enskilda elevens behov.

Vi hävdar att individens behov av trygghet, av en sund självkänsla och av en framtidstro aldrig får förkvävas av krav från t. ex. arbetslivets sida på en snabbt "lönsam" arbetskraft. Vi vill därför att skolan lägger större vikt vid individens behov av stöd för att kunna utvecklas till sin bestämelse som människa.

Föredraganden lägger stor vikt vid att varje skola skall ge alla elever goda färdigheter i att tala, läsa, skriva och räkna. På denna punkt är vi helt eniga. En vanlig orsak till utslagning kan vara just bristande s. k. baskunskaper i de grundläggande kommunikationsfärdigheterna. Men det är långt ifrån likgiltigt på vilket sätt och i vilka sammanhang dessa färdigheter lärs ut. Den gamla "pluggskolan" lade ned nästan all sin energi på dessa områden men misslyckades likafullt. I fortsättningen vill vi lyfta fram några frågor som vi finner betydelsefulla.

Religionskunskap

Vår allmänna inställning är att religionen är en del av vår mänskliga tillvaro. Den berör oss i olika former och påverkar oss som individer och samhällsmedlemmar. Religionen är också en faktor som påverkar samhället, negativt och positivt. Vidare är religionen en del av vår kultur. Inte minst en del av den senaste tidens litteratur visar detta. Historien är full av exempel på hur religionen påverkat människorna och människans sätt att tänka och handla.

Här finns alltså en historia som måste göras levande för dagens skolor och ungdom och ett arv att förvalta. Men här finns också en kunskap om nåd och rättvisa som syftar framåt till morgondagens samhälle.

Denna allmänna och övergripande syn leder oss till att religionsämnet bör — som bl. a. Sveriges Kristna Ungdomsråd förordat — integreras och behandlas tillsammans med andra samhällsorienterande ämnen. Det

kan vara frestande att kräva kristendomskunskapen tillbaka på skol-schemat som särskilt ämne, därför att religionsämnet i viss utsträckning blivit tillbakasatt på grund av en del lärares ointresse och brist på utbildning. När vi ändå hävdar att ämnet bör integreras beror det på vår övergripande syn att religionen utgör en del av människans livsinnehåll och att den inte kan eller bör isoleras i ett särskilt hörn av tillvaron.

Det bör vara möjligt att ge sådana anvisningar i läroplanen att religionsämnet kommer att inta en väsentlig och rättmätig del av den tilldelade tiden inom ramen för samhällsorienteringen. En viktig fråga är vidare hur lärarutbildningen sker i detta avseende.

Religionsämnet bör innehålla följande riktlinjer:

1. Undervisningen bör ges av behöriga lärare.
2. Fortbildningen av lärare måste byggas ut.
3. För att förhindra en upprepning av samma ämnesstoff i flera årskurser bör nya anvisningar utarbetas.
4. För att levandegöra kunskapen om religionen är samarbete med trossamfunden nödvändigt.
5. Utrymme bör ges åt den aktuella livsåskådningsdebatten.
6. Skolan bör ge eleverna möjlighet att lära känna och uppleva det rika sång- och musikliv som utvecklas i trossamfunden.
7. Det är skolans uppgift att uppmärksamma invandrarnas religioner.

Frågor om liv och död, om livets mening och mål, leder på ett naturligt sätt in ungdomar i religionsämnet. Det måste vara skolans oavvisliga uppgift att hjälpa eleverna fram till en livsåskådning. Undervisning i s. k. främmande religioner är helt nödvändig i dagens internationaliserade värld. Detta utesluter inte att kristendomen är den helt dominerande religionen i vår kulturkrets. Detta bör givetvis avspeglats i skolans religionsundervisning vid bl. a. fördelning av den tid som står till förfogande. Våra krav på en förbättrad religionsundervisning fordrar att tiden för samhällsorientering utökas i förhållande till vad statsrådet Birgit Rodhe föreslagit.

Betygen

Betygen har till för några år sedan upplevts som nödvändiga ur många synpunkter, som motivation, som upplysning till hemmet och till arbetsgivarna och som urval till fortsatt utbildning. Föredraganden avfärdar samtliga dessa skäl utom det sista.

Delegationen för ungdomens sysselsättningsfrågor framhåller i sitt remissvar att varje elev utifrån sina förutsättningar måste få ett sådant stöd att han inte tappar tron på sin egen förmåga. De som på grund av sin personliga utrustning halkar efter i betygskonkurrensen tappar just tron på sin egen förmåga. I de fall gradering av sökande måste ske, trots flexibla gymnasieintagningar, kan skolöverstyrelsens förslag om

särskilda poäng för arbetslivserfarenhet, avslutad förutbildning och könstillhörighet användas.

Betygen i årskurserna 8 och 9 kommer att kasta sin slagskugga över undervisningens uppläggning i hela grundskolan. Det är inte stor mening att slopa dem längre ned när alla vet att när man kommer till de verkligt viktiga mättillfällena, då tas betygen fram. Vi föreslår därför att betygen avskaffas även i årskurserna 8 och 9.

Däremot yrkar vi bifall till förslaget att skolöverstyrelsen skall utarbeta diagnostiska prov för basfärdigheter i svenska och matematik. De kan användas i de individuella stödåtgärder som är nödvändiga.

Alternativkurser

På s. 9 i propositionen 1978/79: 180 sägs: "Det är — — — otillfredsställande att elever och föräldrar redan när barnen går i årskurs 6 tvingas göra tillval och välja kurser som sedan blir avgörande för elevernas fortsatta studier och yrkesliv. Ett sådant system har i betydande omfattning missgynnat många barn och lett till en påtaglig social snedrekrytering vid val av yrke och utbildning." På s. 50 kan man läsa: "Eleverna tvingas nu i årskurs 6 välja ämnen, om vars innebörd de är föga orienterade." Skolöverstyrelsen har foljdriktigt föreslagit att alternativkurserna i matematik och engelska skall avskaffas, likaså i B-språken.

Föredraganden föreslår däremot att alternativkurserna i matematik och engelska skall vara kvar. Olägenheterna för framtiden påstås i propositionen försvinna genom att de formella kraven på särskild kurs tas bort från de gymnasielinjer där sådana krav nu finns. Men det ändrar ingenting på den nödvändiga kunskapsnivån. Alla förstår att skall man kunna hävda sig bland kamraterna på en viss gymnasielinje måste man ha samma förkunskaper.

Eftersom erfarenheterna hittills i grundskolan visat att alternativvalen leder till en social snedrekrytering till gymnasiet bör alternativvalen avskaffas. Grundskolans främsta målsättning var från början att vara socialt utjämnande. Den målsättningen bör bibehållas. Vi föreslår därför att alternativkurserna avskaffas så fort läromedlen hunnit anpassas.

Det lokala ansvarstagandet

På s. 114 i propositionen påpekas: "Formerna för skolans arbete och organisation har stor betydelse som förebild för eleverna. Om skolan präglas av en byråkratisk organisation blir detta den bild eleven för med sig ut från skolan och i framtiden kan vilja omsätta ute i samhället." I SIA-debatten talades det mycket om att skolan och samhället borde knytas närmare varandra och att skolans hierarkiska styrelseskick måste brytas. Förslaget om en bestyrelse var ett uttryck för detta. Ingenting av

detta har förverkligats. Ingenting sägs heller härom i denna proposition.

I propositionen 1978/79: 181 finns förslag som ger möjligheter för kommunerna att införa distriktsnämnder som kan ta det lokala ansvaret för resp. område. För skolans del sägs att frågan f. n. bereds.

Vi vill i detta sammanhang påpeka att det är mycket väsentligt att även skolan kan få den kontakt med sin närmiljö som inrättandet av distriktsnämnder kan leda till. Då blir också skolan demokratiskt styrd.

Relationen skola—familj

Föräldrarnas kontakter med skolan sker givetvis främst genom barnen. Direktkontakt med lärarna sker inte i den utsträckning som är önskvärd för att föräldrarna skulle kunna stödja barnen i deras arbete. I läroplan för grundskolan -69 behandlas kontakten mellan hem och skola, och där tas även upp den frivilliga verksamhet som finns i Hem och skola-föreningar. Dessa har tyvärr inte fungerat så att de aktiverar alla föräldrar i kontakten med skolan. Genom den verksamhet som nu bedrivs har dessa frivilliga organisationer snarare bidragit till att uppehålla klassamhället i skolan. Bristande intresse från föräldrarnas sida ger deras barn problem i skolan, och det är dessa föräldrar som skolan måste nå med sina kontakter. De frivilliga organisationer som verkar bör ges stöd, men detta bör kompletteras med att skolan får huvudansvaret för kontakten mellan hemmen och skolan. En omfattande experimentverksamhet bör komma till stånd beträffande hur man skall knyta både föräldrar och folkrörelser till skolans arbete.

Vi anser att ökad opinionsbildning bör sättas in för att engagera föräldrarna i skolarbetet. Föreningar av skilda slag bör utveckla former för samverkan med skolan. Skolan bör få huvudansvaret för föräldrakontakten, och regler bör utformas för hur denna kontakt bör upprätthållas.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi

att riksdagen vid behandlingen av propositionen 1978/79: 180 hemställer att regeringen vid den vidare handläggningen av läroplan för grundskolan m. m. beaktar följande punkter:

1. att religionsämnet ges en rättmätig del av den tilldelade tiden och ett innehåll som angetts i motionen,
2. att betygen bör avskaffas även i årskurserna 8 och 9 samt att diagnostiska prov för basfärdigheter i svenska och matematik bör utarbetas,
3. att alternativkurser bör avskaffas så fort som läromedlen hunnit bli anpassade,

4. att distriktsnämnder bör införas inom skolstyrelserna för att nå ett större lokalt ansvar inom resp. område,
5. att kontakten mellan skolan och hemmen byggs ut och att skolan får huvudansvaret för att kontakten upprätthålls.

Stockholm den 23 april 1979

EVERT SVENSSON (s)

BERTIL ZACHRISSON (s)

